Ч. 6 (12.662). Львів, середа 7. січня 1931.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Рік LII.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 50 сот.

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК.

Зоря зійшла.

Зоря зійшла на гори й доли,
Як Ти прийшов на землю, Христе,
Й розтлілось ясно, як ніколи,
Її проміння золотисте.
І всі питалися в просонні:
Чому на небі путь огненна —
І грають арфи невгомонні
Й дрожить в основах вся вселенна?
...І взнали вже, що Ти на муки,
На бій з неправдою вродився
І — вже за меч хапались дуки
І — лиш пастух Тобі вклонився.
І бій настав — як лиш на лаві
Засів Ти у синедріоні...
І Юда... і Пилат лукавий...
І Хрест... і кров... на Твоїм лоні...
Та — хоч пекла з тернів корона,
Й Тебе зневажили і вбили —
То Ти на страх їм встав з могили
І хрест Твій поконав Нерона!...

Під святовечірню зірку.

Львів, 6. січня 1930.

Цьогорічне свято Різдва Христового, здається, не буде в нас ні радісне ні безжурне. Бо і в найвеселіших моментах традиційних різдвяних звичаїв на членів української родини нагрянуть сумні й бол[?]чі ремінісценції або недавно пережитого, або ще й тепер переживаного горя. Не одно серце в українських родинах скорчиться від болю, від туги чи від жалю в той момент, коли появиться перша зірка на небезводі, що візве до спільного традиційного святовечірного стола.

І не одно українське серце відповість на цю родинну тугу чи жаль і зпоза тюремних решіток і зпоза кордонів і зпоза океанів не меншим болем.

Та не треба забувати, що на життя не тільки одиниці чи родини, але й народу складається нераз більше прикрощів, більше розчарувань, більше терпінь ніж радости.

І тому не можна допускати до того, щоби в таких хвилях давати себе опановувати виключно тільки почуванням, виключно тільки болючим споминам. Треба гідно й по мужеськи приймати дійсність такою, якою вона є, треба протиставити їй святу віру в перемогу світла правди над темрявою, треба силою волі примушувати себе і в горю бути собою, треба всьому лихоліттю протиставити надію на те світле і велике, що перед нами.

Непорушність святих ідеалів усе і в усіх часах треба було окупляти терпінням і болем. І тільки ті досягали свої ідеали, що і в терпінні були могутними, відпорними, що силою своєї волі гартувались у ньому та не тратили ніколи ні певности ні віри в те, за що терпіли.

На все треба бути приготованим і все треба вчитись витримувати, бо інакше можна втратити віру, а з нею і свою людську та національну гідність. Треба в усім гартуватись, щоби могти теретрівати лихо, щоби не споганити святощів, які є не тільки нашою власністю, але які є вічні, бо мають присвічувати і на шляху всіх грядучих по нас поколінь.

Тому „горі імієм серця", бо й наша зоря колись таки зійде та украсить наші горизонти сяєвом радісної перемоги світла справедливости над тьмою пониження.... Скріпім наші лави, сцементуймо їх непереможним духом єднання та ступаймо вперід на шляху до освячених історією цілого нашого народу завдань. Ось так треба нам думати, ось так треба нам підходити до цього великого свята Христових народин, що символізує від двох тисяч літ у житті одиниць і народів перемогу правди над брехнею, світла над тьмою, справедливости над кривдою.

ЗМІСТ:

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

Голоси життя.

Те життя, дійсне життя, яке переживаємо і як одиниці і як цілий народ, має такі рівні голоси, а навіть такі рівні нюанси голосів, що належите їх розміщення та відповідне чергування не належить ні до легких, ні до байдужих речей. У належитому розміщенні й у відповідному чергуванні міститься одно з найбільших мистецтв, бо мистецтво життя.

Як у всякому мистецтві, так і тут, відограють велику ролю такі прикмети, як дарування, вдача, темперамент. Але ще важнішу ролю відограє пізнання, як орудувати повищими прикметами. Цього вчить наука, а надає сили й тривкости вправа.

Тому нпр. не можна рішучо говорити, що нещаслива доля народу залежна тільки від історичних умовин, лихих сусідів, незабезпечених границь, власної шляхетної вдачі тощо. А вже найгірше, то вмовити в себе ролю незрозумілої нікім жертви якогось кровожадного світу, що наче паразит висисає соки з організму. Коли навіть так було би, і тоді не поможуть ніякі нарікання. Плач не поможе, поміч не прийде знівідки, ба й милосердя та змилування людського не накличемо таким робом.

Коли хто хоче жити й розвиватися, мусить увійти в умовини й вимоги життя, мусить їх зрозуміти, пізнати їх породу та вміти їх нагнути до своєї потреби й користи. Бо життя хоче, щоби його добувати, а не стояти перед ним прошаком за милостинею.

Ці уваги хотілосяб приложити до нашого власного життя. Особливо святочна хвиля Різдва дає нам до цього притоку. А слово, сказане у святочну хвилю, набирає більшого значіння, викликує сильніше враження та приневолює до застанови.

Не в цьому річ, щоби находити в собі як у народі добрі й шляхотні риси характеру та їх славословити. Як також не в цьому діло, щоби бачити саме негативне й себе лихословити та бичувати. А важне, щоби підійти бодай до найважніших недомагань власної ментальности, їх проаналізувати й намітити лік на них.

Коли на початку статті була мова про голоси життя, то найважнішими поміж ними будуть: голос щоденних подій і потреб, голос майбутніх досягнень і можливостей, голос минулого пережитого. Всі вони разом з відповідною скалею становлять завжди тло й зміст змагань. Тоді змагання є живлово сильні, у своєму виявленні гармонійні, у наслідках видатні й для дальшого розвитку здорово вагітні. Коли цієї скалі нема, коли один з голосів живе коштом інших, виходить явище неприродне, нездібне до правильного розвитку.

У нас голос минулого пережитого сильніший, як два інші голоси, нинішньої і завтрішньої потреби. Ми навіть любуємося у власних невдачах, терпіннях, муках. Енергія у терпінні потрапить пірвати нас до великого зриву, але не дає нам сили витримати його добутки. Ми не хочемо бути прошаками за милостинею, але наше добування життя це радше протест проти й негація істнуючих умовин, а наш опір більше на словах і словесних погрозах, нікому не страшних, радше пасивний, а не ділово активний і будуючо позитивний. Взагалі наша вдача склонює нас більше в археольогічну й контемплятивно-історичну житеву сторінку, як у технічну, конструктивну, будівничу.

Істнування народу міряється цінностями, до творення яких народ віддає свої матеріяльні й моральні сили та засоби. Живий народ творить цінности нинішнього дня для завтрішнього й дальшого. Нераз треба великого заперття, щоби віддати і так скупі засоби нинішнього дня на те, щоби хтось інший користав з них як з цінностей завтра, коли ми самі того завтра не доживемо.

А деж те велике діло, ця надійна почва під творчість цінностей?

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 23. grudnia 1930 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 280 czasopisma „Diło" z daty Lwów dnia 17 grudnia 1930 r. do Syg. VI. I. Pr. 438/30 na posiedzeniu niejawnem w dniu 23. grudnia 1930 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 16. grudnia 1930 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Diło" Nr. 280 z daty Lwów dnia 17. grudnia 1930 r. zawierającego: w artykule p. t. „Pacyfikacja i Berestia" w ustępie od słów „I ne dywnycia" do „urjadu" znamiona zbrodni z § 65a) uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. Zakaz dalszego rozpowszechnienia tego pisma drukowanego, zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII 1862 Nr. 6 ex 1863 r. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej ustępu artykułu ma na celu pobudzić do wzgardy i nienawiści przeciw administracji Państwa, co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Na oryginale właściwe podpisy.

Za zgodność: Lipanowicz
starszy sekretarz.

Це велика ділянка цілого господарського життя народу, це велика сторінка культурних і освітніх змагань народу. Далеко народові до витримання життєвої конкуренції, коли в хвилинах ударів, які на нього спадають, він потрапить допустити до того, щоби падали його господарська видержаність, його культурне й освітне запотребування.

Коли повінь забере добуток, коли огонь знищить майно, коли стихія відбере все надбання, кожний, хто врятував життя — бере себе подвійно в руки, засукує рукави й стає за цілу громаду до роботи. Коли перейшла пацифікація, власна гідність домагається, щоби кооператива станула зараз до праці, щоби читальня подбала про книжку й часопис, щоби Рідна Школа ді-

стала потрібні засоби не тільки для істнуючих ще шкіл, але й для всіх тих осіб, котрі без власної вини, радше за свою віддану працю, опинилися без хліба, щоби звязок між одиницями й осередком і осередними установами став ще глибший, ще тісніший. Народня гідність домагається, щоби книжка, журнал і часопис мали потрібну консумцію, щоби мистецтво й наука найшли по-

трібні засоби для розвитку й студій над силами народу й завдатками на майбутнє.

Тільки таким робом добувається життя і примушується його собі служити, тоді тільки опановується умовини, тоді тільки твориться власну історію. Така жива дійсність мусить виявитися уже в найближчих днях, нині й завтра. Мусимо найти потрібну в собі силу й взяти на своє плече увесь тягар відповідальности за всі ходи життя, котрі прийдеться зробити.

Почва велика перед нами. Місця для творчої праці пребагато. До творчої роботи приєднуймо якнайбільше рук і голов, будьмо скупі для себе, жертвуймо на загальне, консумуймо плоди нашої письменської і наукової творчости, живмо повним життям повного народу, а тоді щойно настане день, коли розійдеться по всіх усюдах української землі весела пісня про те, що

„нова радість стала, яка не бувала“...

СИМОНА КОРБІО*).

Українські хиби та прикмети.

Прохаєте мене переслати Вам, мої приятелі, кілька вражінь з мого побуту в Галичині? Не є це вражіння вчорашні; адже минули вже три місяці від мого повороту до Бельгії, а від цього часу трапились у вас чималі події. Але врешті Галичина таки залишилася Галичиною і українці є надалі українцями. Та хочете знати, що я, чужинка, приятелька українців, думаю про вас... Нехай буде...

Почнім від делікатної справи: від хиб баченних, зрештою, прихильним оком. Зате закінчимо апотеозою прикмет!

Роблю спершу наступ на вашу історичну хибу: недостачу звязку, єдности. Всі ви — завзятущі індивідуалісти, а тому, що з цим своїм індивідуалізмом йдете за далеко, то не можете дійти до порозуміння між собою і ваші зусилля лишаються без успіху. Прикро це казати вам: коли поглянути на вас з боку, то ви такі пошматовані ріжницями поглядів і такі розсіяні, що ваші спроби, здається, засуджені на невдачу так довго, як довго ви самі спільно не порозумієтесь.

Коли це ви зможете залишити на боці другорядні питання, щоби всі свої сили спрямувати на справи життєвої ваги? Працювати у вас нині — зрадлива річ, бо порозмовляти про долю вашої країни з десятьома українцями значить: розмовляти з десятьома українцями, що раді би себе взаємно пожерти...

Друга велика хиба — недостача організації. Люди західньої культури ледви всилі уявити собі, як ви можете жити таким способом як живете: трохи за бігом води, довірені щасливій долі. Порядок не є вашою головною прикметою, методу праці можна найти в вас випадково, а поняття часу вам зовсім невідоме.

Все це дуже славянські риси. Знаю, що серед славян ви вважаєте себе в цьому відношенні інколи „західниками“. Все — умовне... Та повірте, що хто приїзджає із західньої Европи, той не має ні на хвилину вражіння, що є ще в західнім краю. Захід залишився далеко, дуже далеко, зі своїм унормованим життям, що є твором обчислень і розуму. Сюди ми вертаємося від вас зі — Сходу. Можна сперечатися, чи життя тут краще чи гірше, та на кожний випадок: життя тут інакше.

Наслідок тієї основної байдужности, за яку ви, правда, не зовсім відповідальні, бо вина паде тут на органи громадського ладу: — бідность та неймовірна занедбаність, що панує по ваших містах і селах. Чужинця, що висідає у Львові, вражає це жахливо вже від порога залізничого двірця...

Ось чоловік, якого зїдає рана, ось старушка, вкрита якоюсь проказою, простягають до вас руки... Як можна допустити до такого їх стану? Чи нема у вас шпиталів, які могли би їх захистити? А скільки вибліддих, чахоточних облич на кожній вулиці! Що вже й казати про діти!...

Так-так, видко, що ви перетерпіли багато і терпите далі. Крім нужди, недостача освіти в справах гігієни підрізує населення, як косою... Скрізь бракує санітарних станиць. Підчас найбільшої спеки селяни тягнуть за собою зимові кожухи. Я бачила, як сухітники та здорові їдять з тої самої миски та сплять у тій самій кімнаті. Селянські хатки, вкриті ванном, виглядають чистенько, а проте недуги розмножуються там тому, що прості люди не знають найпростіших способів, як поборювати заразу.

Може досить цих прикрих правд! (Знаєте, що тільки між правдивими другами можна їх казати). Перейдім до українських прикмет.

Перша, про яку можу казати з власного досвіду, це ваша гостинність. Ця гостинність була завсіди казковою. Вже Геродот, згадуючи скитські племена, прославляв їх гостинні звичаї. З византійської доби пригадуєте собі переконуючу історію про польського короля Болеслава, який найшов таку приємну гостину в Києві, що не мав сили вертатися до Варшави... А щире побратимство ваших козаків, серед яких усі втікачі, всі поставлені поза законом, з якогонебудь краю прийшли, находили братерський захист.

При всіх труднощах нинішніх часів ви продовжуєте ще досі традицію своїх предків. Ніде не приймають гостей так приємно, просто та від серця, як у вас. Для чужинця побут на Україні це побут серед приятелів. Я подорожувала багато: по Франції та Англії, Голяндії та Росії. Скрізь мене приймали гарно — але тільки на українській землі, хоча я й не знала мови, я почувала себе, як дома.

А при цьому ваша національність сильно зазначена. Так сильно, що інколи видається нам: доходить до шовінізму, бо всі ви розвиваєте в собі занадто гостру чуттєвість. Оправдує вас хіба страшна боротьба, яку ви мусите вести за ідею.

Хто затримується лише у Львові, може спитати: Чому по-правді відповідає ця національна ідея?

Бо ніодно словянське місто не є таке ріжнобарвне. Етимольогічній ріжнородности назв: Львів, Львув, Львов, Лемберг... відповідає збентежлива ріжноманітність національностей, запоморочлива мішанина релігій, мов і обичаїв.

Тут польська дільниця — багата та елегантна, де проходжується уряднича кляса; там бідна „Руська вулиця“ — задумана, де зпоза вистав окрамниць визирає обличча Шевченка з вусищами та насупленими бровами і де по сусідству зїзджаються на базар селяни в своїх мальовничих одягах. Далі неймовірно брудні жидівські „гетта“, де мущини носять заялозені кафтани, де чорні та гарні жінки нагадують геройські постаті з Біблії, де купці перехоплюють вас по дорозі та біжуть за вами, пропонуючи свій крам по зниженій ціні. А ще далі — вірмени, німці, російські емігранти.

*) Авторка цієї статті — бельгійка, зацікавилася нашим краєм, головно його народнім мистецтвом, і двома наворотами провела вакації на наших селах. У кількох французьких журналах помістила низку статтей про українське мистецтво, познайомившися із ним також на Радянській Україні. — Редакція.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 7. СІЧНЯ 1931.

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК.

НА ЧУЖИНІ.

Сани летіли вперід і Дарочці здавалося, що вони погойдуються в повітрі. Ніби зачаровані. Перед її очами шлях, що кинувся сірою крутою биндою в її рідне село.

Уздовж дороги нависли пухнасті ґірлянди інею. З ніздрів у коней пахкотять шпаркі ковпоти пари, ніби пробудилися сплячі кентаври, вхопили її і мчать понад землю. Перед нею біла шапка візника, як розкудовчена копиця. Тільки з боків попід шапку звисають обабіч дві довгі віхи, з ґудзками кришталевого льоду на кінцях.

Дарочці так любо, солодко. Вона так давно була дома, так давно сідала з мамою до різдвяної вечері...

Серед моря білого снігу зникає поволі все, крутиться серед сипкої білої маси й гине. Кругом, кругом тільки білий мягкий пил, яким грається вітер, засипає яри й кидає часом густим серпанком Дарочці в лице. Вона вже вїжджає в той знайомий смерековий лісок, на невеличкому пригорбі й він стоїть увесь у білій шаті, як заворожений у казці. Вона знає його, пізнає тут кожну смерічку, кожну прогалинку. Скільки разів бігла сюди гуляти з обома братчиками: Данилком і Юрчиком. Скільки разів ходила сюди з мамою... Як чудово пахла тут у літі живиця, як розпещено воркотали дикі голуби.

Ось уже та широка полянка серед горба, відки розлягається вид на село, що збилося й присіло довкола копули з похиленим срібним хрестом.

Алеж як це сталося, що вона тут нині зза світів чужих далеких, що вона знову тут на рідних, любих стежках, така розрадувана, щаслива...

Старий парубок Штефан ляскає батогом, аж луна бе, все погейкує на коней, а вони січуть ногами рожеву склицю й підкидають угору дрібними грудками.

— Добре, що ви приїхали, Дарочко... Та ви на мене не гнівайтеся, що я вам так говорю. Бо я все вам казатиму так, хочби ви навіть і по весіллі були!...

Штефан усміхається під вусом, довжезним як помело, говорить голосно й ніби гладить очами товсті стегна у коней. Скоро, скоро примчалися сани з горба і вїхали у знайому вулицю.

Дарочка вже на подвірі, вже біжить у хату. — Ні, ні — вона летить ластівкою до старого гнізда...

— Дарочка, Дарієчка, — дузінька наша мила! І вона котиться клубочком до тата, до мами і до братчиків...

І чомусь так нерозгадано в неї на душі й чомусь так дивно. Ніби давно-давно, ще маленькою, бачила вона цього візника Штефана й батькове лице і з Юрчиком говорила. Колись ніби вони повмирали... За татом плакала вона так довго... довго... Як це сталося, що вона їх знову бачить усіх?... Вона не могла нічого собі пригадати.

Хібаж це може бути інакше?... Ось вони всі вкупі її пригортають, усміхаються, цілують її так сердечно, так ніжно. І хата — вся освітлена в чотирьох комнатах так ясно. У найбільшій тремтить під срібним повоєм яре деревце. І райські яблочка і золоті горіхи й колірові манюсінькі свічочки. Все в іскрах, у вогні жахтить, а на самій горі усміхнений янгол крильцями тріпоче...

Дарочка знає, що вона серед своїх, що вона дома. А хіба-ж вона не була тут усе, кожної хвилинки? Хіба це не правда, що вона така маленька? Якжеж їй світами йти від татка, мамусі, як їй покидати братчиків?...

Але Дарочка таки дивується... Мамочка була ніби вже сива з пooраним сумним лицем — а вона бачить тепер у неї таке ніжне молоде обличча й чорні як вугілля очі.

Тільки на устах той добрий, лагідний усміх, усе любий, усе однаковий. По хаті ходить твердим кроком тато. І якась неземна втіха розстелилася по хаті і в кожнім куточку закліпало щастя діямантовими очами...

Дарочка дивується... Щоби це їй тільки снилося. Але-ж ні! Чого її дивуватись з усього. Хіба-ж це все може бути обман? Хіба це все неправда?... І вона хоче собі щось нагадати.

Янгол кинув їй під ноги золоту обручку й вона засміялася синявою очей... Вона така маленька. Вона нічого не чує, тільки ту розкіш різдвяної ночі, що змішалася в мережку тонів і кольорів і понесла її душу в невідому країну... Вона бігає розрадувана від крісла до крісла, від стола до ялинки. Її дрібонькі ноги в черевичках лоскотять по помості, як молоточки... Її всі пестять, її всі цілують, а під ялинкою моргає до неї пишна кучерява лялечка, що наче жива водить очами на всі боки. Дарочка бере її на ру-

володаря, опертий на вірі, незамітно погасає, а рівномірно в цим авторитет держави, опертий на розумі. Захиталася також поважно віра в боЖеське й вічим неоспориме право володаря на владу, а починає здобувати собі право горожанства думка, що на чолі держави має стояти той, хто має до цього найбільші кваліфікації.

Найстрашніший удар авторитетові володаря, опертому на вірі, завдала ґільотина великої французької революції, під вістрям якої впала голова Людвика XVI. Ця ґільотина промостила дорогу авторитетам, опертим на розумових підставах.

Таку саму еволюцію, тільки в приспішеному темпі, переходили авторитети в світі ідей, у світі науки та у всіх інших ділянках людського життя.

В нинішніх часах нема інших авторитетів, як оперті на розумових підставах. Авторитетом стає лише той, хто *силою свого духа, характеру, інтелекту* виб'ється в гору і цією силою підчинить собі громадянство. Нині люди підчиняються авторитетам добровільно, але наперід мусять їх визнати за авторитет, а до цього доводить їх розум.

Навіть авторитет держави, а тимбільш авторитет володарів чи державних мужів, не може в нинішніх часах *культурних народів* опиратися на *силі фізичній*, себто на війську, поліції, ані на *вірі*, а *лише на моральних цінностях і розумових чинниках*. Якщо є інакше, то це доказ, що власному народі авторитет не перейшов ще всіх фаз еволюції, що нарід цей стоїть ще на одному з нижчих щаблів культурного розвитку, бо неоспоримим фактом є, що кожний нарід має такі авторитети, які відповідають його культурному рівневі.

Д-р Волод. Левицький.

ІДЕОЛЬОҐІЧНА ЕВОЛЮЦІЯ
СЕРЕД ГАЛИЦЬКИХ „ОБЩЕРОСІВ".

Броди, 4. січня.

В останніх кількох місяцях відбулася серед галицьких „общеросів" з партії Русской Селяньской Організації вельми цікава ідеольоґічна еволюція, яка найшла свій вислів у численних статтях на цю тему у львівськім „Русскім Голосі". — Статті ці походять зпід пера М. Кареніна, Камінського, Ружицького й інших. Вони настільки цікаві, що ялося з ними познакомити ширший загал українського громадянства.

Відомо, що до зовсім ще недавних часів „общероси" — як великороси, так і малороси, стояли на тім становищі, що ніякої української нації нема, не було і не може бути, — що нема і не може бути окремої української народности, якаб мала дані і право на самостійний культурний розвиток своїх окремішностей, що істнує тільки одна „русска" нація, яка складається з кількох племен, яких одинокими окремішностями є дещо відмінний діялект і місцевий побут. „Русский" літературний язик це спільна культурна власність усіх племен — і творити якусь особливу „українську", чи „білоруську" літературну мову це абсурд і марна затрата енерґії. — Всякі державницькі змагання українців і білорусів — це зрада супроти рідної общерусскої нації. Ці змагання представлялися не як наслідок житевих потреб і розвитку українського і білорусского народу, а відповідно до часу і обставин, як польську, австрійську, германську і яку хочете іншу інтриґу — викликану юдиними грішми лютих ворогів славянства.

Ідеольоґічна еволюція серед галицьких общеросів, яка, як віримо, повстала тільки з обєктивної обсервації життевих фактів, почалася, як і треба було, від розгляду складного питання, що це таке „народ", „нація", „національність", „племя" — і до якої саме катеґорії підтягнути суспільне явище, якому назва: українство.

Підходячи до цього питання, п. Каренін і п. Камінський стануди спершу на тім становищі, що українство, як прояв життя „малорусского" племени, має право тільки на плекання своїх культурних окремішностей, задержуючи тісну культурну і національну звязь з общерускою нацією і культурою. Так, що може істнувати тільки одна общерусска держава, культура і літературна мова. В такому розумінні українство було би „народним націоналізмом", коли общерусскість була би „державним націоналізмом". Коли зважити, що нація це окрема етнічна одиниця, яка стихійно змагає до повного культурного і політичного розвитку — а тим самим до окремої держави, то на основі повищих думок, українство нацією не є, а тільки народністю, що має право на культурний розвиток в реґіональних, так сказатиб, рямках.

Та недавно появилася в „Русскім Голосі" стаття п. Ружицького під назвою „Русь і Українство" — де автор названий там молодим українським політиком, зпоза кругів общероссів — ставить справу зовсім інакше. П. Ружицький признає за українством всі права на повний культурний і державний розвиток, на самостійну державу — а хоче тільки, щоби нова українська держава злучилася союзом з осібною великорусскою і також білоруською державою і щоби таким чином створити триедине політичне тіло. Словом, щоби таким чином замість „Єдиної Неділимої" — повстав Державний Союз, зложений з великорусскої, української і білоруської, самостійних держав.

Концепція в українських кругах не нова. Таку розвязку справи підношено вже нераз — і деякі українські політичні уґрупування, як наприклад гетьманці, є і нині за такою розвязкою східного питання. — Новиною є те, що до тієї концепції приєднався також головний ідеольоґ „Русского Голосу" п. Каренін, а це каже думати, що до такої розвязки русско-українського спору дійшли також ширші круги галицьких общероссів. — Вже сама дискусія, яка ведеться на тему українства від довшого часу на сторінках „Русского Голосу" в спосіб високо культурний, повний такту і вдумчивости — є явищем дуже відрадним. Результати тієї дискусії, як видно з наведених голосів п. Ружицького і п. Кареніна, є несподівані і вельми додатні.

Якщоб висловлені п. Кареніном думки були поглядами не тільки його особистими, але й загалу „общероссів", то розвязка українсько-русского спору на поданій п. Ружицьким, а принятій п. Кареніном плятформі — усунулаб одну з найбільших перешкод, що стоять на дорозі до порозуміння між „общероссами" й українцями.

В Різдвяний Вечір хотілосяб думати, що чейже на тому відтинку дійде колись до сякого такого замирення.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. СІЧНЯ 1931.

В. СОФРОНІВ-ЛЕВИЦЬКИЙ.

РІЗДВЯНА УТРЕНЯ.

У пустих, затишних кімнатах, під молочносинім рядном зимового світанку, все спало: спав великий, круглий стіл під білою скатертю, що клякнув на сіні, аж один край мережаної скатерті торкнувся землі; і на нім скляна посуда та рештки страв у погіднім, сумирнім безладді; й у вітальні чорний, оксамитний фортепян, що оперся об стіну та всміхався крізь сон рядом білих клявіш; і коло фортепяну ялинка у сріблистому намисті. Вона сонно приплющила свої довгі зелені вії, під якими як зачаровані сльози висіли срібні цяцьки. Мягко-розкидані, ще теплі ліжка у двох спальнях дихали спокоєм і привабами непереваного сну.

Пушисті вікна співали морозом. У кімнатах пахло теплом біленьких груб, свята та рідні. Білий кіт обережно, з повагою витягував лапки і плив по столі: черкнув рожевим ухом до хліба, вітрив по довгім полумиску і ів. Муркотів, як дідусь над молитовником. Нараз сторожко підвів голову, звів угору пружистий, білий хвіст і полохливо помережав стежку аж у куток, під стару комоду.

Туп, туп... Хлопчик-семизимок вкотив червоне яблучко з двома синіми волошками в очах, а на устах — матусин поцілунок. На ньому новенький плащик — різдвяний дарунок. У церкві зимно-зимно і плащик змучився гріти. Коханий, новенький плащик. Хлопчик пострибав по морозі, як бабка по воді: дрібно-дрібненько аж до дому.

Навшпиньочках підійшов до ялинки.

— Мама казала, щоби ялинки не обривати, щоби йти спати.

Але ялинка проситься: покоштуй!

Тривожно поглянув у велике зеркало. — Агу!

— Ага!

На пальчиках: Я лише одну чоколядку!

— Мама казала... Мама казала йти спатки.

Повів довкола сумними волошками.

— Я хочу! Я так хочу! Я тільки зірву цей місяць у срібному паперчику...

— Мама казала, що ялинка битиме своїми колючими вітками...

...У теплім татовім ліжку, на подушці поклалася ясна, крихітна хлопчикова головка. Послушний сон цілує очі, досвіток на чоло прозору руку поклав. На ялинці висить місячний серп з чоколяди у срібному паперці та срібним усміхом по усточках хлопчика ходить.

І хлопчикові сниться сон:

Десь під ялинкою стоїть дівчинка з блакитною стрічкою у волоссю і з кіскою як мишачий хвостик. Місячний серп із чоколяди у сріблистому паперці гойдаються високо на гілці ялинки. Дівчинка дивиться на срібну цяцьку своїми великими сірими очицями, а по її личку горошком стікають сльози: кап, кап, кап. Праву, пухкеньку ручку зачервонілу притискає лівою долонею до себе, дивиться повними оченятами на срібну цяцьку, а сльози самі собі котяться і котяться, якби в очах танув увесь світ. Нараз віддуті усточка затріпотали у своїх кутках, дрібненька віжка піднялася і тупнула до землі:

— Мозьна-а-а!

Її права ручка витягнулася до місяця, але колюча, люта гилячка сколихнулася, лизнула своїм зеленим язиком і на ручці дівчинки залишіла друга червона пруга. Дівчинка не крикнула, не глянула, лише ще дужче притиснула болючу ручку долонею до себе, а по личку з її широко отворених, уперто задивлених очей ще дужче бризнули сльози.

Так стояла дівчинка, дивилася, а сльози горошком [illegible] вали по личку.

— Дівчинко! Дівчинко! Я дістану тобі срібний місяць з ялинки!

Він зривається, біжить, голі рученята з розхристаними рукавцями витягає до ялинки, до місяця на білій виточці. Сколихнулася вітка: по правій ручці зацікало. Падають болючі поцілунки один по другім. Він рученят не опускає. На кінчиках пальців чує вже усміх місяця. Ще трошки, ось, ось! Мліють ручки за карою лютою, за болем. Ще трошки! Мліють ручки.

І чує нараз, що держить уже срібний місяць у руках. І бачить: дівчинка вже не плаче. Дівчинка дивиться на срібний серп місяця з чоколяди у його руках і плеще в долоні і тупоче ніжками. Регочуться її повні, рожеві губки, сміються її великі, сірі очі зі сльозами на віях і танцює її кіска, як мишачий хвостик. І він чує, що її радість солодкими дрібушками скобоче його коло серця, хоч ручки пашать, так дуже пашать...

— Хлопчику, як виростеш великий, то зірвеш мені правдивий, великий місяць з неба? Чи добре?

Він так радо потягнув би її за русяву кіску як мишачий хвостик і так радо зірвав би їй ту [illegible] синю стрічку з волосся, щоби показати їй, яка вона маленька та слаба супроти нього. І так хотів би крикнути:

— Добре! Добре! Як виросту великий, зірву тобі правдивий, великий місяць із неба. Коли лиш схочеш... Тільки скажи!...

Але бачить: дівчинка чимраз більше розпливається у сизій млі, тане, зникає. Бачить вже тільки її сірі, великі очка, як моргають і сміються до нього зпоза морозного квіття шибок і кличе за нею:

Дівчинко!

Дивиться: білий кіт миється під столом обома лапками. Це вже не сниться.

Хлопчикові голі ручки лежать витягнуті по подушці як два житні покоси. Ранній холод коле їх своїми колючками. Місячний серп із чоколяди у срібному паперці висить як перше на ялинці у другій кімнаті і як перше сміється до нього, але червоне яблучко заснути вже не може. Воно думає свою діточу, сонячну думу.

Було тихо, лише до пушистих вікон голубами билися утренні дзвони. А білий кіт мурликав свою відвічну молитву.

—о—

Та треба аж виїхати на село, щоби все стало одноціле. Поза жидівськими та польськими оселями, слабо сям-там розсіяними на великих просторах — українці живуть у своїх хатинах, що поруч церков виблискують білиною. Галицький селянин у своїй баранячій шапці чи селянка в вишиваній сорочці, зеленавій чи рожевій спідниці, зустрічають чужинця дружнім: „Слава Ісу!" Коли спека на дворі, тоді запрошують його до хатини на склянку квасного молока, коли здибають його посеред запорошеного поля, просять присісти на візок зі сіном.

Які симпатичні люди живуть по цих селах: прості, добрі, сміливі та з вітвертою головою! Скрізь зберігають вони скарби свого народнього мистецтва, вибагливі та здорові зразки поліхромії, що є доказом ґенія окремішної раси і скрізь це мистецтво — від волинських низів до чарівних рямок карпатських гір — придає людям і предметам своєрідне обличча.

Та те, що найбільше подивляємо в вас усіх це ваша видержливість. І ми також, у Бельгії, знали живу, непереможну надію у важких хвилинах життя нації. Ми ждали століття і нарешті стали ми свобідні, тому, що не захиталися. І нині з великою симпатією стежимо тут за вашими зусиллями, коли хочете зберігти свою культуру та обновити свій нарід, оригінальний і ґарний, — яким був і в минувшині.

Переклав з франц. М. Р.

—o—

Д-Р Іван ҐИЖА.

Еволюція авторитету.

„Авторитет і анархія — каже професор д-р Людвик Штайн у своїй „Соціольоґії авторитету" — це два крайні бігуни людського співжиття".

Між цими двома бігунами формується людське життя, а його форми і його зміст залежать від того, котрий бігун виявить більш притягаючу силу.

Історія стверджує, що всі форми людських організацій витворив авторитет та що чим сильніший був авторитет, тим тривкіша й сильніша була організація. Без творчої сили авторитету людство не булоб дійшло до таких суспільних форм життя, як держава й нація, або до таких організацій, як церква.

Щож це є авторитет? В лексиконі Брокгавза находимо таку дефініцію: Авторитет в найширшому змислі — це повага й на повазі основана або з повагою злучена *сила;* спеціяльніше: *духовий вплив*, який викликує глибоку пошану, а джерелом цього впливу є посідання перемагаючої правної влади, або признаної визначної мудрости, знання, чесности.

З повищої дефініції бачимо, що авторитет — це дуже складне поняття та що основним його первнем і суттю є *сила*. Нас цікавить питання, в чому умістовлюється *сила* авторитету, в яких формах вона проявляється та якими засобами вона підчиняє собі суспільність.

Основою і первісною формою органічних суспільних звязків була (і є) родина. Головою родини був батько, який первісно мав необмежену владу над усіми членами родини. Батьківська влада — знана в римському праві як „патрія потестас" — давала право життя і смерти над членами родини. Це був *перший авторитет*, якому безвідкличчно підчинювалися члени родини. На авторитеті батька роду найкраще можемо завважити, які форми розвитку переходив авторитет.

Спершу авторитет батька опирався на його *силі фізичній*. Батько боронив свою рідню перед хижим звірем і ворогом, він здобував для родини засоби до життя, своєю фізичною силою удержував істнування родини. Авторитет батька зродився у членів родини *зі страху перед його фізичною силою*. Діти підчинювалися авторитетові батька, бо знали, що він одинокий їхній володар, що його воля мусить бути свята, бо інакше чекає їх тверда батьківська рука.

Коли діти підросли і прийшли до уживання розуму, страх перед фізичною силою батька сходить на друге місце, а в гру входять інші моменти, в першій мірі довіря до батька, віра, що цей батько який убиває страшних хижаків є найсильніший, що він все може зробити, що він дбає про них і є їхнім найліпшим оборонцем. Вони *вірили* в автортет батька. В цій стадії чинником,

який уґрунтовував авторитет батька у дітей, була *віра* в його силу, а рівночасно любов і пошана до нього за все те, що він для них робив.

Авторитет батька не впав і тоді, коли діти стали зрілими людьми, коли родина поширилася в рід, а старий батько став головою роду. Та чинником, який тоді піддержував авторитет голови роду, не був уже страх перед його фізичною силою, ані віра в його всемогучість, лише *переконання*, що батько роду має апоміж усіх членів найбільший досвід, який здобув у тисячних небезпеках, що цей досвід і розум старого, може вже й слабого фізично батька є для них великим скарбом, з якого можуть черпати в найтяжчих хвилинах роду. Слідом за цим ішли пошана до батька роду, яка зростала з його віком, а його особа ставала видимим знаком лучности роду.

Тут уже *розум* диктував членам роду, що у власному інтересі треба їм підчинятися авторитетові голови роду; цього авторитету боронив уже не лише він сам, а цілий рід.

Ці три еволюційні фази авторитету, себто авторитет, що базується на *страху, вірі й розумі,*

бачимо у всіх проявах людського життя, в яких авторитет грає якунебудь ролю.

Якщо розглядатимемо повстання й розвиток інших суспільних звязків та їхніх авторитетів, прим. держав, побачимо, що творцями перших суспільних організацій були одиниці, які вибилися на верх своєю силою, переважно фізичною, якою примушували слабших підпорядковуватися їхній волі.

Зброєю, насильними засобами творилися перші державні організації, а підбиті племена удержував лише авторитет володаря, опертий на збройній силі. *Страх* перед карою, перед пімстою яка не знала меж, змушував підбиті племена коритися авторитетові вожда, князя, короля — чи як він там звався.

Щойно час і поступ культури вводить у державні твори суттні зміни. Границі держави хоч вчасти стабілізуються, племінні ріжниці поволі затираються, а довша приналежність до даного державного твору починає витворювати спільні риси й почуття звязку. Великий простір держави утруднює володареві безпосереднє виконування влади і змушує його до організації державного апарату. В звязку з цим замість страху перед особою володаря-завойовника, який уґрунтував його авторитет, приходить німб, який щораз-то більше починає окружувати особу володаря. У підданих родиться *віра*, що їхній володар має ніким і нічим незаперечене право до влади, що ця влада з волі богів належиться лише йому і його родині. Піддані підчиняються тепер законам володаря не лише зі страху чи боязни перед карою, а й тому, що вірять у його післанництво й незаступимість, вірять у його державну мудрість, словом: вірять у могучість цісарського чи королівського авторитету. Авторитет володаря стає *маєстатом*, якого торкнути ніхто не має права.

В абсолютній монархії довершилася ця фаза історичного розвитку, в якому авторитет володаря опирався на вірі підданих у його божеське і природне право до влади.

Згодом поняття держави й володаря, які початково покривалися, еволюціонують в тому напрямку, що особа володаря сходить на другий плян, перше місце починає займати держава. Інтереси держави йдуть перед інтересами володаря і цим державним інтересам мусить він підпорядковувати особисті інтереси. Повстає новий авторитет — авторитет держави як абстракту, опертий вже на розумових чинниках. Ці розумові чинники — це пересвідчення, скріплене й усноване досвідом віків, практикою і теорією, що держава — то найвища форма організованої людської суспільности, що лише в державних формах може нормально розвиватися життя народу й одиниці, що лише держава має змогу й силу боронити збірних інтересів нації. Маєстат

ки і хвалить лялечку перед Данилком, що вона дуже, дуже чемна і що їй не можна ломити ніжок, ані відбивати носика, бо вона жива й її болітиме...

А потім чує Дарочка, як поколотом розсипалися по подвірі рясні дзвіночки і в хату увійшли гості. Всі витаються, гомонять голосно, а найбільший з усіх вуйко Клим хапає її на руки й підносить аж до самого янгола угору. І вуйко її цілує й вона здрігається, бо почула на лиці шорсткі пристрижені вуса, ще мокрі від розтаяного снігу. Вуйко кладе її на довгий застелений килимом ослін і висипає жменями цілу гору здорових чорнобривих горішків, що цокотять, як коралі в намисті. Усі сідають за стіл і шумить потоками жива бесіда й веселий сміх розливається бризками, як вода до сонця.

І ніби бачить Дарочка, як сідає до блискучого піяніна її мама і зпід її білих пальців пливуть золотою рікою солодкі звуки. До них пристає спів і хата сповняється переливами безконечної радости...

Горить у світлі сухозолото, горить, міниться й не згаряє, яріє зелень ялинки, тремтить повісмо на голові у Херувима і все таке несказано гарне, таке чарівне, що Дарочці хочеться плакати...

Але під вікном заскрипів сніг і задудніла земля. Постелився по снігу гострий, прихриплий голос колядників. А в хаті всі слухають. У Дарочки б'ється так живо серце й вона слухає. Довга колядка прогомоніла. Хтось голосно говорить... „Щастя здоровля, гаразду в хату!"...

— Дай Боже! — зірвалася буря голосів і вдарила громом у вікна...

Зі стола зсунулася книжка і впала з лоскотом на землю.

Дарочка крикнула сухим, переразливим голосом і прокинулася зі сну...

— Боже мій, що це зі мною сталося? Вона все таки не могла зрозуміти, коли вона заснула, й як могла так довго спати, схиливши голову на твердий ріг стола.

Маленький будильник на столі вибивав байдужно свій звичайний ритм. Чорна стрілка показувала на кружку північ.

Дарочка гляділа на ту чорну стрілку, що поволі, але рішучо посувалася поза грубі перехрещені чертки. Скільки разів забувала вона на чужині серед тяжкої вчительської праці про час. Він проходив, як злодій, але був нецікавий, як нудний гість, що засяде в хаті й не думає скоро забиратися. А все таки, коли поглянула на ту чорну стрілку, вона чула, що дає частку свого життя якомусь страшному молохові в жертву.

Вона ще молода, а вже постаріласа душою серед чужих непривітних людей, що ненавидять її...

Сотки миль закинули її сюди й вона, як придорожна верба серед чужої дітвори, здалека від усього, що таке дороге, рідне... Кругом самота, брак одного рідного слова, що гріло би душу і впоювало би серце.

Мутне світло лямпи падало на її буйне волосся. Невеличка кімнатка була заледво освітлена. Вона була подібна до каюти самотника на поденні корабля.

А на дворі шаліла сніговія. Тонкі протяжні посвисти, то відливе скавуління східного вітру будили тривогу.

На стіні кліпав у квадратах розклад денних занять, а на шафі стояли маленькі візочки, кліточки та робітки з картону — праця її нечесаних і немитих школярів...

— І так ціле життя, аж до немочі, до вичерпання снаги — тільки для других, для чужих... Коли-ж для своїх!?...

Дарочка подерла в кусні картку з машиновим письмом і печаткою, де стояла заборона... їхати до мами.

Вона вхопила знову учорашній лист із дому...

— І приїдь, дитинко, бо я з тобою хіба у снах та в думках самотних. Ти знаєш, яке моє життя. Дякую тобі за гроші. Вони придалися, ягідко моя, так, що хіба один Бог... Нікого в мене нема, тільки стара Петриха, що відступила мені половину хати... Ще хіба відвідую гріб тата і Юрчика... А Данилка мені забрали... Куди його повезли — хто мені скаже?

Діти мої, я вас випестила, як цвіт у городі, я привикла до вас, як до сонця очі — а вас нема... Але не плач, дитинко, нехай тобі бодай присниться різдвяний сон із нашої землички.

— Горну й цілую Тебе — Твоя самотна Мати...

Під бляхою давно затетерів огонь, закостеніла вечеря і посумніла піч, як забутий гріб... Їй і так не хотілося вечеряти.

Дарочка плакала. Її очі бігали все по дрижучих рядках утомленого, розбитого письма, на якому розлізлися синяві плями від сліз. Хто вгадав би, котра сльоза Дарчина, а котра мамина?...

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Святочна муштарда.

Новий рік почався для мене не зовсім добре. Поминаючи кілька болючих рат, кільканацять ще болючіших видатків, одної авантюри і двох перестуд — мав я вже в цім році і літературні прикрости. Почавши від першого січня дістав я досі устно і письменно кільканацять несміливих запитів, що є з третім томом моєї повісти і майже кожний такий запит кінчився новорічним „вінчуванням": щоби мене ясний грім побив. Користаючи з зимової пори маю ще трохи часу на сповнення їхніх задушевних мрій, хіба, що на дворі ще більше потепліє і почнеться громовиця.

Другою літературною прикрістю був мій попередній фейлєтон у „Ділі". Написав я його в поті чола і з накладом усіх своїх духових сил, щоби сяк-так виступити на арену святочного числа. На жаль, мій святочний фейлєтон так дерся на світ божий, що таки того самого дня побіг у друкарню, зложився, поліз на машину і другої днини вже шкірив зуби до читаючої публики. Маю до усього ще більший жаль, як один мій знайомий до сина, який поквапився прийти на світ три місяці по шлюбі.

Але нічого не порадиш. Трапилася прикрість в одним, треба братися до другого. Може цей вийде в свій час.

Тому пишу другий...

Як я намучився, заки знайшов підхожу тему! Після кількох днів передсвяточної творчости, був я як та вичерпана криниця, до якої накінець ще хтось підійшов з ведром. Треба довго пождати, заки назбирається на малий фейлєтон.. води.

Ще до нині рана я був у розпуці. Вода ледви сleзла, а тут шеф-редактор стоїть з ведром і заохочує:

— Чорт би вас (не при святі згадуючи! — прим. складача) побрав. Та давайте вже раз той фейлєтон!

— Я вже раз дав! — відгризаюся, але чую, що слабо.

Редактор перестає бути офіціяльний, навіть усміхається і говорить потішаючо:

— Як не дасьте нині, то завтра можете чим собі полицю вистелити...

Трохи переборщив, бо фейлєтон може піти на слідуюче Різдво. Знаю богато таких випадків з оповіданнями, статтями, а навіть з новинками

Але написати таки треба..

Спомини з дитячих літ?!...

Геть з ними!

Нагадають мені щасливий час золотого віку, родинну хату, сільську поезію зими, настрій радісного свята і... Відень. Не хочу!

Спомини з юнацьких літ?!...

Геть з ними!

Нагадають мені безжурну молодість мою, товаришів зброї, романтику засніжених окопів, хлядників у шоломах і... Київ. Не хочу!

Спомини з останнього десятиліття?!..

Вічний рахунок з обставинами, маленький куток на далекій вулиці, поезія недостатку, настрій зводження кінців і... Варшава. Не хочу!

Про щож писати, куди звернутися за темою?

І нараз... перший успіх у новім році.

В редакційну кімнату входить гість, з великим кошем у правій, а з листом у лівій руці.

Українська фабрика муштарди „Міка" пересилає редакції „Діла" — муштардові побажання „Веселих Свят".

— Новий видаток! — зітхає один з жонатих, оглядаючи хабар. — Щоби муштарду спробувати, треба купити шинки.

— Вистане ковбаса! — потішає другий.

Настрій помітно поліпшився. Зараз видно, що українська преса зискує на значінні в фабрикантських кругах. Що правда, тільки в тих, які щойно починають, але все таки поступ є.

— Чекайте — фантазує котрийсь на тему хабарів. — Я чув, що має повстати фабрика ґудлин. На другі свята готово.. — не бути муштарди.

Песимісти дуже часто мають рацію. Але в тім випадку — ні.

Коби решта, а муштарда знайдеться!...

Галактіон Чіпка.

І. Р.

ПІДПРИЄМСТВО І КУЛЬТУРА.

Хто знає ріжні аномалії українського життя, той не може не добачувати одного дуже дивного явища, яке тодкається взаємин поміж нашими установами й нашим громадянством. І більшість установ і громадянство все ще не зясували собі докладно ані власної ролі, ані теж своїх прав та обовязків до рідних „доставців" чи то „відборців". Бо чейже все ще існують у нас установи, які є суто комерційними підприємствами, а проте у своїх претензіях до громадянства мимохіть ставлять себе на становище якихось добродійних організацій, які громадянство **мусить підтримувати виключно** з патріотичного обовязку. І навпаки: існують у нас установи, на які наше громадянство глядить наче на якісь торговельні підприємства, які власним хистом та енерґією мають добувати собі фондів, що в свою чергу йдуть на ціли буцім-то зовсім далекі від національно-громадського життя. У першому випадку просимо нагадати собі факти (славити Господа: щораз рідші, щораз більше вимкові!) зловживання гаслом „свій до свого", коли — буває — український підприємець, купець чи ремісник, а навіть інколи й культурний робітник не зовсім рахується з вимогами, смаком та культурним рівнем українського консумента й має до нього жаль за брак підтримки, тієї підтримки, яку — мовляв — імперативно диктує факт, що ти і я — українці! І знову просимо пригадати собі розпучливі поклики українських наукових та культурно-освітніх установ, що громадянство забуває на них, забуває, що ці установи не продукують ніякого краму на базар, лише творять культуру, яка не може впасти з неба, лише вимагає безперервного допливу щораз нових і то щораз більших капіталів!

В умовинах нашого життя кожне нове українське підприємство є — новою національною

Доріжки засипані дрібними, ясними камінцятами вються та пнуться крізь пахуче галуззя, по горбках острову.

Довго я так йшла між соняшними тінями аж до самого вершка, звідки зір охопив ціле море, що розлилося в безконечність, небо, що розпростерлося своїми ясними далечінями, весь наче обмитий морськими хвилями острівець.

Вітер струшував дозрілі червоні овочі з дерев і жовтий пилок з квіту мімози. Вивірки не боячись мене хрупотять біля мене горіхи та дактилі, а вуженята витягаються на сонці.

— Що ж? як рай то й дороги назад звідсіля нема — пригадала я собі божий закон.

Сонце вже вилізло високо, коли я обійшовши моє нове царство повернула на пляжу.

Місцеві моряки раді-би мене пригостити, та тільки в них самих хатин всього чотири, а родин на них аж шість. „Хіба поставимо вам хатку?"

Пропозиція видалася мені велика, тому я все таки застукала в двері порожнього готелю, де самітно зимувала (це тільки так кажеться: бо тут у зимі тепліше, ніж літом у нас) господиня.

Вона ввічливо зустріла мене, але не без здивування. Моя смілість видалася їй майже підозрливою. Після ріжних запитів та розвідів вона рішила, що з завтрашнього дня я поселюся в неї під умовою, що вимоги мої будуть скромні та що я не „помру" тут з нудьги. Ось як я здобула цей острів!

Нібн завдання нескладне, але все таки не завсіди та не кожному так щастить.

Першого дня у вечір, моя господиня запалила в сальоні правдивий деревляний вогонь на триніжках у ватрані. Кажу „правдивий" тому, що в Парижі, дуже в моді, вживати до коминків порцелянових полін, під які підкладається електричні червоні лямпки, що імітують вогонь. Париж своїми вигадками взагалі перегнав природу. Отже посідавши біля „живого вогню" ми стали балакати. Вона наче ворожка відкрила мені всі секрети цього острівця, даючи мені ключі до його скарбів.

— Тут колись жили людоїди. Це мабуть давно тому. Потім вампіри сюди звозили свою добичу та своїх невільниць. Потім, це вже зовсім недавно, тут поселилися перші християнські черці. По тих останніх ще дотепер збереглися розвалини монастирів. З другого берегу стоїть загорнений у високі пальми замок самотнього князя, що науці жертвував ціле своє життя. Він звізди вивчав, ну, але про нього я вам розповім іншим вечором, — закінчила свою відвічну історію моя фея, якій самій вже до віку недалеко.

Всю ніч плюскіт хвиль, що відпливають до евкаліптових алей, своїм ритмом колисав мій сон.

А вранці ніжний блакит, що гасить бліді зорі, звістував світанок.

Потім перше золоте проміння викупавшись у морі випливає зпід води та засипає острів свіжим золотом. Зелень струшує вечірню росу, та теліпається на вітрі лискучими пелюстками. Сонце розпарує вогку землю, що глибоко зіваючи видихує свої горячі пахощі.

Перший день я тут блудила наче спяніла синявою моря, прозорим блакитом, запашним вітерком і сонцем, ніжним райським сонцем.

Тут сонце, наче для мене одної світить, бо ніхто тут не вміє так радісно витати його, наче-би в-останнє. Тільки я блукаю по лісі, вдираючись в його забуте проваля, крізь гущавину гилля. Тільки я вранці заздрісно обїзджаю його човном понад дикими, самотними берегами. Тільки я виходжу вечором на терасу високої башти та міряючи її вільною ходою, сягаю зором у далечінь, наче капітан на нічній варті корабля. Часом справді мені видається, що мій корабель пливе у безконечність ночі, попиханий хвилями, поміж зорями і морем. Інколи тут море буває таке непорушне та таке прозоре, що всі зорі відблескують в ньому свої подовгасті, дрібні світила.

В такі ночі я лягаю на дно човна та колихаючись по морі поринаю в світляних просторах синього неба.

У дні, коли від землі до нас насуваються хмари, тоді зривається наш свистливий містраль та забираючи всі свої сили завзято вилітає до змагання.

Море тоді злісно кипотить, наче-би дно його залила вогняна лява. Хвилі шарпаються, бються об високі скелі та набираючи нового розгону люто відпливають на поміч містралеві, що завзято розбився. Тяжкі, сталеві хмари.

До нас він їх ніколи не пускає. Ех, яка це радість, бачити його перемогу, — коли море тихенько вспокоюється, а містраль по ніжному блакиті пливе теплими хвилями.

Острів цей це „нездійснена мрія", це „обіцяний рай" для тих, що женуть по світі, щоби викрасти та вихопити з життя радість, якої воно нам так завзято боронить.

—o—

Отворення нової косметично-перфумерійної станиці.

Львів, 27. грудня. 1930.

Наші читачки мабуть з великим зацікавленням слухали радісної вістки про заснування фірми „Іріс“. Є це вершина у Львові на европейську міру поставлена косметично-перфумерійна крамниця. Недавно відбулося свято її відкриття. У ньому брали участь представники міста, купецьких і промислових шарів і львівської преси.

Запрошені гості мали нагоду переконатися про високий рівень цієї крамниці, яка займає одно з найкращих приміщень у новій камяниці Шпрехера при вул. Академічній ч. 7.

Зокрема, з добірним смаком улаштована виставка є атракцією для публики. Та ще краще враження робить крамниця в середині, уладжена з усіма вимогами вибагливого смаку. Прегарно розміщені, в замкнених шафах і габльотах, косметичні препарати із марками світової слави — можуть вдоволити найхимерніші вимоги клієнтелі. Але це ще не все!

Управа крамниці зрозуміла, що коли навіть найкращий препарат має принести бажані наслідки — треба гостя повчити як його раціонально вживати. Тому-то управа має при крамниці окрему гостинну кімнату, де працює вишколена за границею фахова особа. Вона зовсім безкорисно дає паням раціональних порад про плекання й уживання косметичних середників. Згідно із загально принятою засадою, що нема універсальних середників, до кожної клієнтки підходять індивідуально, та поручають їй найвідповідніщі препарати. Є це дуже цінна інновація, бож звісно, скільки шкоди приносить красі нераціональне і неметодичне застосування косметичних засобів.

Коли-ж при цьому візьмемо на увагу, що поради у фірми „Іріс“ є безплатні і не зобовязують до закупів, то мусимо признати, що нова станиця розуміє своє завдання справді по европейськи, та, що вибрала найкращу дорогу, як придбати собі довіря серед широких кол клієнтелі. 1238

стійкою і, віце верза, ліквідація кожного українського підприємства, кожної будь-якої установи, є скороченням національного стану посідання.

Однак справжньою великою національною цінністю є такі підприємства, які єднають у собі комерційний і культурний характер та в одному й другому напрямку дають максимум того, чого від них вимагається: купецького хисту, організаційної ініціятиви й рухливости та високих культурницьких вартостей. До підприємств такого подвійного характеру належать м. і. книжкові видавництва. Але скільки-то видавництв існувало й існує на світі, які матеріяльно чудово просперують, прислуговуючись своїми виданнями (нпр. т. зв. „лубочною“, вуличною, літературою) надзвичайно мало (а то й просто негативно) національній та світовій культурі? І скільки-то теж видавництв банкротує, або завдячує егзистенцію кишені філянтропа, дарма, що кидає на ринок твори великої вартости? З того видно, що це не так легко покумати купецький інтерес з культурою. Ще важче воно у нас, де й розвиток капіталу (в якихнебуть формах) находиться у пеленках і де йде завзятий наступ чужинецьких культурних впливів. Доказом цих труднощів — факт, що було й у нас уже чимало видавництв, які пробували видавати книжки гарні, добрі й дешеві, та після нечисленних спроб — вривали свою корисну, але матеріяльно дефіцитову діяльність.

Тимчасом в останньому десятиліттю вибилось у нас у перший ряд варстатів культурницької праці видавництво, яке саме зуміло одночасно розбудувати свої матеріяльні підстави. Це „Червона Калина“, видавництво збудоване на кооперативних засадах, яке просто дивує своєю рухливістю та торговельно-організаційним хистом і серед зростаючої павперизації громадянства, серед загальних злиднів, засипує книжковий ринок не тільки щораз більшою скількістю видань, але й теж видань із щораз вищою літературною вартістю. Засноване 17/8 1921 року гуртком 16 осіб, мало в 1921/22 році 128 членів; в 1923 році 145 членів, в 1924 — 146, в 1925 — 103, в 1926 — 127, в 1927 — 157, в 1928 — 280, в 1929 — 737, а сьогодні це Видавництво має 1.195 членів. В 1921 р. вплинуло 3.700 пол. мярок титулом вписового й 70.250 мп. титулом уділів; в 1922 р. — 12.000 мп. вписового та 99.000 мп. як уділи; в 1923 р. 611.000.227 мп. як вписове та 24.292.720 мп. як уділи; в 1924 р. 116.16 зол. як вписове й 218.79 як уділи; в 1925 р — 593.63 зол. як вписове і 1.686.72 зол. як уділи; в 1926 р. — 205.51 зол. як вписове і 726.86 зол. як уділи; в 1927 р. — 163.90 зол. як вписове і 965.30 зол. як уділи; в 1928 р. — 580 зол. як вписове і 2.251.70 зол. як уділи; в 1929 р. — 8.252.20 зол. як вписове і 8.581.45 зол. як уділи; і врешті в 1930 р. (до 1. XII.) — 1.899.28 зол. як вписове і 7.848.51 зол. як уділи. Розвій діяльности Видавництва слідний із слідуючих цифер: В 1922-ому, себто першому році діяльности „Червоної Калини“, видала вона Календар-Альманах (8.000 прим.), 7 книжок (28.000 прим.), малий календарик (6.000 прим.) і 4 числа літературно-мистецького журналу „Митуса“; в 1923 р. — календар (5.000 прим.), календарик (3.000) і 7 книжок (9.000); в 1924 р. (важкий рік вальоризації) — календар (6.000), календарик (3.000) і 1 книжка (3.000); в 1925 р. — календар (8.000), календарик (4.000) і 3 книжки (9.000); в 1926 р. — календар (8.000), календарик (4.000) і 3 книжки (9.000); в 1927 р. — календар (8.000), календарик (8.000) і 2 книжки (6.000); в 1928 р. — календар (10.000), календарик (8.000) і 6 книжок (18.000); в 1929 р. — календар (10.000), календарик (8.000) і 8 книжок (26.000); в 1930 році — календар (10.000 прим.), календарик (8.000 прим.) і 12 книжок (36.000 прим.). Разом „Червона Калина“ видала досі 10 великих Календарів-Альманахів, які мають уже свою устійнену славу, разом 76.000 примірників; 144.000 примірників книжок; 52.000 малих календариків і 9.000 примірників нот, не рахуючи 12.000 примірників 4-ох чисел „Митуси“ з 1922 року і місячника „Літопис Червоної Калини“, який виходить уже від 1. XI. 1929 і якого наклад постійно більшає!

„Червона Калина“ стала зразком видавництва, побудованого на найздоровіших основах, якими є гроші тих, які самі бажають собі доброї і дешевої книжки! Господарює теж тими грішми Управа В-цтва так, що завжди рахується з дійсністю: видала, бувало, й одну лише книжку в рік, але поволі та вперто довела до того, що в останньому році видавала по одній книжці що місяць! Серед тих книжок є такі високо-вартісні твори, як 2 томи „Світової революції“ Масарика, 4 томи споминів Дмитра Дорошенка, 3 томи споминів ген. Петрова, 5 томів споминів д-ра Степана Шухевича, 4 томи споминів М. Галагана, том споминів Андрія Чайковського, великий історичний альманах „Берестейський Мир“, і т. д; видано цілу низку белетричних творів старших і молодих письменників, як Богдан Лепкий (4 книжки), Федір Дудко, Роман Купчинський, Василь Софронів, Юра Шкрумеляк О. Бабій і і. Не всі з виданих „Червоною Калиною“ книжок є однакового літературного рівня, не про всі можна казати в суперлятивах, є більше і менше вартні, а проте цілість є без сумніву великим вкладом в українську культуру! Як теж видавці роблять, що з технічного боку їх книжки де-де кращі від пересічних нпр. польських видань і що одночасно без порівнання дешевші — це вже їхня тайна.

„Червона Калина“ вступає у десятий, „ювилейний“, рік свого існування. Минулих 9 літ вона не прогайнувала. Вона поглибила зацікавлення широких верств народу рідною книжкою взагалі, та історичною літературою зокрема і віддала величезні послуги культові рідної традиції. На початку того „ювилейного“ року належить „Червоній Калині“ щире побажання: хай здійсниться поклик останніх II Загальних Зборів, щоби кожний член „Ч. К.“ приєднав в цьому бодай одного нового члена; хай цих бідних 5 зол. вписового і 25 зол. уділу дасть у цьому році новий поважний капітал; хай усі вірителі сплатять свому Т-ву борги, які наросли вже до величеньких сум! Тоді „Червона Калина“ стане найповажнішим видавництвом на всіх українських землях!

——o——

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 7. СІЧНЯ 1931.

Й. ЗАСТИРЕЦЬ.

РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК АПТИКАРЯ.

I.

При кінці гарячого місяця червня вибрався я за якимись орудками до міста. Йдучи попри одну народню інституцію думав я про необережних патріотів з 1848 р. та інших, молодших від них, що звозили в своїх бричках каміння під наші установи, про тих, що жертвували свої доходи з акафистів і вінчань і тих, що по „Бесідах“ вигране з карт. Нарікав я в душі, чому вони не застерегли собі, щоби в усіх трицяти крамницях такої інституції не торгували чужинці, а тільки наші купці. Тоді і я полагоджував би там всі свої орудки і навпростець вертав би домів на обід.

Коли я таке міркував, штовхнув мене ненадійно в бік мій приятель, радник Миханько Подушкевич. Я прочуняв і кажу про що перед хвилиною думав. — Тихо — відповів він — ще хто почує. От вступіть до мене, то поговоримо свобідно і про політику. Мені привезли зі села — додав він — саме нині свіжу „кислятичу“ і яйця. Я почекаю на вас, заки не полагодите того, що вам треба.

Старий радник, нежонатий, знав чим мене привабити. Він мав дві кімнати, кухню, і доходячу служницю Юльку.

— „Не держу постійної служниці, — виправдувався він передімною, — бо треба би її харчувати і все пильно глядіти, щоби не обкрадала. Це важка справа в господарстві, бо коли зникала би щодня тільки одна петрушка, то в переступнім році буде це 366 штук такої ярини.“

Радник Подушкевича [illegible] два [illegible] квасного молока, вкроїв два кусні чорного хліба, витягнув сковороду, чи пак пательню, де держалися останки якоїсь передтижневої заправжки наче застиглий столярський карук, підпалив „прімус“ і вбив трое яєць. Та заки почав пояснювати мені свою політику, хтось несподівано застукав у двері.

Радник впровадив елегантну даму, літ яких 45, яка почала:

— „Я чула, що маете аж дві комнати. Дам за одну з них сто золотих місячно. Я така нещасна, опущена... не маю де притулитися.“

При цих словах капнули з її очей сльози на шовкову блюзку. Жіночі сльози, хоча би які холодні, коли впадуть на чутливе серце, запалюються.

Радник вдивлявся в гарне лице дами, її живі, лискучі очі під гарними чорними бровами, що зиркали зпід високого чола і ще вищої зачіски, та мимохіть спитав її, чи вона замужня.

— „Ой, мій муж — відповіла вона плачучи, — по двайцятьшісім-літнім пожиттю прогнав мене тепер від себе кажучи: Йди собі, де хочеш, дам тобі місячно по 275 золотих. Відтак зібрав мої річи і наняв фіякра. Я мусіла його покинути. Заїхала покищо до гостинниці а від двох днів пошукую постійного мешкання.“

— „Може він вас посуджував в якій невірности?“ — поспитав мій приятель.

— „Недавно тому — пояснювала жінка — почув він як один ученик сказав мені на сходах: „Цілую руці!“ Муж тоді голився. Миттю вибіг з гострою бритвою на сходи і почав мене ганьбити.

З дальшого недискретного оповідання тої дами вийшло таке, що це не був учень середньої школи, а вищої, літ понад 20.

— „Мій муж — додала вона — занятий весь день допізна, купував йому та мені білети до театру, на концерти і до цирку, щоби я могла трохи розвеселитися. Сама я не важилася би.“

Все це виянснення видалося мені якесь непослідовне, тому я поспитав сам даму:

— „Чим-же ваш муж?“

— „Скупим аптикарем, — відповіла вона, — бо як не ставало мені 600 зол. місячно на прохарчування, тоді решту яких дві сотки він не хотів додавати. Був злісний, сварив.“

Я досі цілком не знав життя аптикарів. Чув я вправді приповідку, що „не здуриш аптикаря“ та гадку, висказану кимсь в одній товариській дискусії, що скорше латинські архієреї збережуть у нас римський конкордат, а Сталін, польський маршал і Троцький обцілуються на Мадейрі, ніж колинебудь згодяться трьох аптикарів, але... Тим більше зацікавило мене тепер життя тої професії. Пана Подушкевича ще більше зацікавила та пані і сто золотих місячного доходу. Це видно було по тім, що яечниця, яку він смажив, згоріла на вуголь.

— „Віднайму вам кімнату за сотку місячно, — заявив радник Миханько перебиваючи дальшу розмову — але під умовою, що пані аптикарева, як будуть собі щонебудь варити, то і мені спарять молоко а дещо куплять і мені пригріють.“

— „Хитрун з того радника! — подумав я, — бо вже видно думає звільнити свою „доходячу“ з обовязків. На цьому я розпращався з приятелем і його новою льокаторкою.

II.

Минали тижні за тижнями, перейшли жнива, стали останні сливки падати з дерев

ОСТАННІ ВІСТИ

ВІДГОМІН „ПАЦИФІКАЦІЇ“.

У суботу на засіданні сенатської адм. комісії приділить м. ін. відносному референтові внесення Українського Клюбу в справі „пацифікації“ Сх. Галичини.

ЖІНКИ Й БЕРЕСТЯ.

У Варшаві появився отвертий лист діячок, м. ін. визначних польських письменниць до посолок ББ. У листі сказано, що польський парлямент один із тих, у якім найбільше заступлені жінки. Це тому, що польська жінка здобула собі авторитет підчас неволі. Авторитет цей обовязує й тепер. Ніяка жінка не може погодитися, щоби ламано елементарні принціпи етики й цивілізації, що забороняють знущатися над людиною. Винуватці в берестейській справі повинні бути покарані, а щось подібного на будуче внеможливлене.

БЕРЕСТЕЙСЬКІ СПОМИНИ ПО НІМЕЦЬКИ.

З Берліна прийшла чутка, що один із тамошніх часописів друкуватиме статті-спомини послів із Берестя. Рівночасно одна тамошня фільм. фабрика висвітлить фільму на цю тему.

ВІДГОМІН ПРОЦЕСУ ЦЕНТНЕРШВЕРА.

Чотири обвинувачені в убивстві банкира Центнершвера у Варшаві виступили свого часу проти функціонарів сл. уряду та проти держ. скарбу з домаганням відшкодування 100.000 зол. за чинну зневагу та передержування в тюрмі майже 9 місяців без причини. Рівночасно йде карне слідство проти комісаря поліції Штабгольца й управителя сл. уряду та кількох аґентів. Справою побиття вязнів займеться окр. карний суд у Варшаві мабуть у половині лютого.

РІКА ЗІРВАЛА МІСТ.

У ночі з 4. на 5. січня наслідком дощів ріка Опір ушкодила міст на гостинці Сколе-Тухля у Гребенові. Комунікацію возами там перервано.

ДРАМА МУСОЛІНІЯ.

Недавно виставили в театрі в Римі драму „Кампо ді Маджо“, якої зміст: життя Наполеона. Повідомляють, що цю пєсу написав Беніто Мусоліні під назвищем режисера медіолянської Скалі Джованні Форцано.

ЗГИНУЛО 15 ТУРИСТІВ.

У французьких Альпах лявіна засипала 15 туристів. Рятунок був неможливий, бо лявіна й далі посувається.

НОВИНКИ

— Нашим передплатникам і читачам пересилаємо з нагоди Різдвяних Свят щирі побажання провести їх безжурно і почати ними новий рік серед кращих обставин як досі!

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашне (5.) число „Діла“ підпало конфіскаті за цілу статтю п. з. „Відгук одної демонстрації“. Це друга конфіската нашого органу в 1931-ому році.

— **На карти „Рідної Школи“**, що звільняють від алькогольних напоїв з нагоди Різдва Христового зложили дальше в золотих отсі Вп. Громадяни (ки): Н. Н. — Львів 12, Шкарпович Роман — Львів 10, д-р Чубатий Микола — Львів 10, Стефа й Олекса Яворські — Підгайці 10, Пугач Михайло — Борщовичі 2. — Хто слідуючий?

— **В салях Бесіди і Народної Гостинниці** відбудеться 13. січня 1931. заходом Української Захоронки **Традиційний Маланчин Вечір.** Досвідний буфет і знаменитий джез дають запоруку, учасникам цього вечора, веселої забави.

— **Щасливого Нового року та веселих Свят** Різдва всім своїм клієнтам бажає **фотограф Л. Янушевич, Львів, вул. Піскова 22,** (Власна Хата). Тел. 2—11.

—**В-во „Укр. Заг. Енциклопедія“** бажає всім Вп. співробітникам і критикам, теперішнім і будучим передплатникам та читачам, як теж прихильникам твору УЗЕ та всьому укр. Громадянству веселих Свят і щасливого Нового Року.

— **Ще про сумну катастрофу в Городенці.** Дня 4. ц. м. відбулись похорони нових жертв вибуху кітла в жидівській лазні у Городенці, які померли в лічниці, а саме Рахелі Ґратахової, Файґи Аґатштайн та Мартина Лисака. На місці катастрофи працює окрема комісія, яка досліджує хто саме винен в цьому нещасті. Лазню, де згинуло 11 осіб опечатано. Тому, що родини осіб, що згинули в цій катастрофі, це здебільша найбідніші мешканці Городенки, там утворився окремий комітет, який організує допомогу жертвам експльозії. Стан здоровля інших осіб, поранених у лазні є далі грізний і хто зна, чи лікарям удасться вдержати їх при житті.

— **Загоріли.** Дня 5. січня на Персенківці в офіцинах ресторану Мазура померли від загоріння Пилип Федик, дозорець міських бараків на Персенківці і його ожінка Розалія.

— **Після смерти маршала Франції.** Творець „чуда над Марною“ помер. Ціла Франція в жалобі. Париж тоне у чорних прапорах. Цілий ранок перед клінікою, де помер Жофр, стоять безчисленні маси народу. Тіло покійного буде виставлене два дні публично у військовій школі. У справі похоронів маршала відбувається засідання кабінету міністрів. На руки вдови великого войовника напливає безліч кондоленцій не лише з усіх сторін Франції, але і цілої Европи й Америки. Похорон Жофра відбудеться із тими самими церемоніями, що і похорон другого великого вожда французької армії Фоша. Французька преса заповнена статтями про життя і заслуги цеї небуденної людини, що вийшовши із дому батька, небагатого власника винниць у глухій провінції в Піренеях, дійшла на верхи слави і могучости та дожила хвилини, коли після побідної війни, перед ним похилялись прапори армій усіх держав Антанти підчас дефіляди під Тріумфальним Луком. Преса підкреслює його залізну волю, що не похитнулася ніколи підчас хвилевих невдач, простодушність і відданість до найбільшої посвяти для Франції.

— **На Різдво через Сену.** Італійський спортовець Ґамбі переплив першого дня різдвяних свят у Парижі через ріку Сену. Минулого року підчас найбільших морозів Ґамбі переплив дві ріки в Німеччині, а тому, що вчинив це на очах численної публики, заробив на тім поважну суму гроша.

Я зайшов якось до радника Миханька. Застав не його, а льокаторку, паню аптикарину.

Вона поволі розплакалася і сказала, що радник Подушкевич усе дає їй закуповувати молоко, булки, крупи, а грошей не звертає, хоча знає, що муж присилає їй тільки 275 зол. у місяць. Про поворот до мужа не може й думати, бо коли її кузинка Стасеві (так звався пан аптикар), тільки на це натякнула, тоді він зараз нечемно розпрощався. Крізь сльози оповідала аптикарева про свою долю. Мені жаль стало бідної жінки і тому я приобіцяв їй, що як старий, трохи досвідний чоловік, напишу до мужа, а як треба буде то й особисто буду посередником між ними. Пані аптикарева з радости винесла мені аж конфітури та хотіла смажити яєчницю пригадавши собі мабуть, що радникова свого часу згоріла. Я подякував і пішов.

Другого дня вислав я на адресу її мужа лист, де почав від того, що Господь створив мужеві помічницю, далі згадав про вінчання і святі слова, що муж задля жінки покидає навіть родичів і обіцює її не покинути аж до смерти. Усі звороти та поетичні порівнання стріляли в одну ціль: Возьміть, будьте ласка, паню аптикареву назад до себе, бо це чесна і високоморальна жінка!

На моє счудовання дістав я відворотною поштою відповідь від пана аптикаря, за оплатою тільки пятьсотовою. Листовий казав собі доплатити сорок сотиків. Я заплатив, а роздерши коперту здивувався ще більше, бо дістав письмо коротше ніж римський сенат від Цезаря після його перемоги. Аптикар написав: „Пригадайте в грудні!“ Чудасія з тим аптикарем! — повторив я кілька разів і перечитував відповідь. Чому я маю йому пригадати справу його рідної жінки аж перед Різдвом!? Чистий гордійський вузол!

Незабаром стрінув я паню аптикареву і подав їй відповідь мужа до відома. Вона не здивувалася, а сказала, що чула, що Стась внесе після Нового Року проти неї розводову скаргу.

— „Бідна я, — ляментіла — він хоче і цих 275 зол. мені не платити, бо не має державної платні. Програю в суді!“

На святого Миколи, коли всі добрі люди роблять іншим ріжні приємности, написав я знов лист до аптикаря. Промовив до його чести, віку, становища. Лист загорнув у часопис, де була новинка, що одна покинена жінка віде була новинка, що одна покинена жінка вібрала собі життя. Аптикар не відписував мені. Аж на саме Різдво, коли я снідав, приніс якийсь післанець прецікаву відповідь:

„Просимо Вас конечно загостити до нас нині“... Було два підписи пані аптикаревої і її мужа. Стася.

„Погодилися на мою інтервенцію!“ — закричав я з утіхи, і махнувши рукою вилляв каву на чистеньку скатерть.

У гостині частували мене добрими рибами, вином, медом, тортами... Пані аптикарева величала мою доброту. Мені мало не виріс ковтятий гребінь із чуприни. Потім почала „славословити“ свого дорогого, любого мужа Стася, який її передучора не тільки сам автом привіз з мешкання радника Подушкевича, але ще зробив велику несподіванку, бо купив футро на Різдвяний дарунок. Кажучи це вибігла до сусідньої кімнати і запрезентувала мені прегарне сельскінове футро, обкладене на ковнірі і на рукавах амеониканськими бобрами. Муж радів з утіхи жінки. Вона погладила його попід бороду та побігла по чай.

Тоді виявив пан аптикар мені цілу правду.

— „Моя жінка видавала що місяця забогато, бо пересічно по 700 зол. Я буцім-то задля її невірности відсунув її від себе на шість місяців. Така зміна в подружім одноманітнім життю дуже корисна. Я давав їй по 275 зол. а сам проживав сотку. За пів року придбав я тою трансакцією 1950 зол. Жінка не мала футра, тому купив я сельскінн за 1800 зол. а за решту 150 зол. справив свята. Тепер вона вже приобіцяла мені, що їй буде вистарчати в місяць на наше харчування тільки 500 зол. Вправді і ви, добродію, видали на порто...“

Я з дива не виходив на таку фінезійну економію пана аптикаря. Йдучи домів наткнувся я, по дорозі, на моє нещастя, на самого радника Миханька Подушкевича. Він шкандибав згорблений, а в руці держав грубу палицю, яку стискав судорожно.

— „Куди Бог провадить?“ — спитав я його на стрічу.

Пан Подушкевич стрепенувся, а по хвилині давай до мене: „Пощо було їх годити!? Аптикарева все мені купувала, парила, гріла. Якби вони були судово розвелися, дав би був аптикар і з триста золотих. І мені полекшало би! Я був уже звик без доходячої! Може би був коли і звінчався... Я ще не такий старий... Тепер йду до бюра за доходячою... Так робить приятель для приятеля?“

Сказавши це, стиснув сильніше палицю і махнув нею так злісно, що я побіг мерщій домів.

— Ось халепа, — думав я вже під ковдрою, — до смерти буде нарікати, що через мене не вженився і доброї служниці не має. І приятеля я втратив і ще 40 сотиків доложив до цього інтересу. Що-ж? не кожний має розум аптикаря. Знає ліки не тільки на всі недуги, але навіть на власну жінку.

— **Пяна статистика тверезої держави.** Статистичне Бюро у Вашингтоні оголосило, що підчас Різдва в Зединених Державах сконфісковано 113 автомобілів, якими пачкарі перевозили алькоголь для тих людей, які на свята люблять випити чарочку, арештовано підчас різдвяних свят 1600 осіб, які забули про „сухі закони“ і були пяні до непритомности, а між арештованими є і 5 суддів та 14 поліцаїв, які хоч і переслідували пяниць, то самі на Різдво підхмелились. А за цілий 1930 рік в Зединених Державах затримано 8635 автомобілів із транспортами алькоголю, вартости 3.290.800 долярів, сконфісковано 64 кораблів, що везли для тверезих американців алькоголь із Европи, арештовано 72.673 особи за те, що не любили бути сухими і прогрішились проти прогібіційних законів, на кару вязниці засуджено в тім році 22.405 осіб, а на грошеву кару засуджено стільки пяниць, що це дало державі 6.678.000 долярів приходу. Найбільше нарушують прогібіційний закон підчас Різдва і на Новий Рік. В ці дні поліція має багато клопоту і праці. Хоч влада так бореться проти мокрих, то всеж американці пють і здається будуть далі пити.

— **Сімдесятьліття фільософа.** Дня 2. ц. м. відомий фільософ і природник Вільгельм Бельше святкував 70-літні роковини свого уродження. Його твір „Любов у природі“ переведений майже на всі мови світа. Бельше відомий також не лиш як дослідник природи і фільософ, але і як популярний письменник.

— **Страшний різдвяний дарунок.** Молода і вродлива вдова, 30-літна мадярка Папп із Дебрецина дістала на Різдво від одного приятеля в дарунку великого, расового пса. Ця жінка втішилась, подякувала листовно за дарунок і запросила щедрого приятеля на свята. Але на жаль у житті часто буває так, що коли хочеш зробити комусь приємність, то мимохіть стаєш причиною навіть нещастя. Так було і тут. Подарований расовий пес чомусь нагло дістав скаженину, покусав свою господиню паню Папп і заки нещасливу жінку відвезено до лічниці, вона також дістала напад скажености. Заки родина її звязала і відвезла до лічниці, пані Папп покусала 5 осіб зі своєї родини і слуг. Пані Папп померла, а члени її родини лежать у лічниці.

— **Замість вінків на домовину дорогої Мами та Бабуні Олени Січинської складаємо 200 зол. на ялинку політичним вязням і 100 зол. на „Рідну Школу“. — Климентина Авдиковичева і Теофан Глинський враз здітьми.**

— **Усій своїй Рідні, Приятелям і Знайомим** бажаю отсим Веселих Свят і багато щастя в Новім Році, а замість окремих побажань складаю 20 зол. на „Рідну Школу“. — **Д-р Евген Дурделло.** 1250

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р **Константин Кульчицький**, пенс. урядовець міністерства фінансів у Відні, помер дня 2. січня 1931 р. в шпиталі Милосердних Братів у Відні в 63-ім році життя. Померший, знаменитий правник, полишив по собі рукописи декількох новель, економічних нарисів та готовий до друку, на жаль, недокінчений нарис підручника національної економії, який переказав проф. д-рові С. Дністрянському в Празі. Похорони Покійного відбулися 4. ц. м. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 6. січня, год. 3.30 попол. „Фіялка з Монмарт“; год. 7.30 веч. „Ніч у Сан Себастіяні“.

Середа, 7. січня, год. 7.30 веч. „Ніч у Сан Себастіяні“.

Четвер, 8. січня, год. 7.30 веч. „Ніч у Сан Себастіяні“.

Пятниця, 9. січня, год. 7.30 веч. „Ніч у Сан Себастіяні“.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Вівторок, 6. січня, год. 3.30 попол. „Нова подружа умова“; год. 7.30 веч. „Хоробрий вояк Швейк“.

Середа, 7. січня, год. 7.30 веч., „Нова подружа умова“.

Четвер, 8. січня, год. 7.30 веч. „Доротея Ангерман“.

Пятниця, 9. січня, год. 7.30 веч. „Доротея Ангерман“.

Малий Міський Театр:

Вівторок, 6. січня, год. 7.30 веч. „Вічне перо“.

Середа, 7. січня, год. 7.30 веч. „Перфуми моєї жінки“.

Четвер, 8. січня, год. 7.30 веч. „Перфуми моєї жінки“.

Пятниця, 9. січня, год. 7.30 веч. Перфуми моєї жінки“.

Театр Новин (в салі кіна „Кольосей“):

Вівторок, 6. січня, год. 8. веч. „Не даймося“.

Середа, 7. січня, год. 8. веч. „Не даймося“.

Четвер, 8. січня, год. 8. веч. „Гільтайська трійця“.

Пятниця, 9. січня, год. 8. веч. „Гільтайська трійця“.

Кіна.

АПОЛЬО: Чуда в Масабельських Горах. Чуда в Люрд.

ЛЕВ: Звукова фільма: „Іванко Музика“ (на осн. Фердинанда Ґетля).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Неаполь співаюче місто“ (Кепура, Бриґ. Гельм).

ОАЗА: Звукова фільма: „Король комедіянтів“.

ПАН: Весільний марш.

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Корабель джезу“.

ПАСАЖ: „Володар діямантів“. Звук. додаток і комедія.

ПРОМІНЬ: Сильна людина.

ФАТАМОРГАНА: Ганцюнистка (Дольорес дель Ріо).

ХИМЕРА: Порвані струни (Франческа Бертіні).

СТИЛЕВЕ: З димом пожеж. (Джен Мурат).

УТІХА: „Загибіль зі Сходу“.

Програма радіо.

Радіостація Львів.

Вівторок 6. І. 1931 р. год. 14.20 Концерт цитристів на 4. цитрах; 14.30 Трансмісія з Варшави; 15.00 Трансмісія з Варшави; 15.40 Програма для дітей; 16.30 Грамофонові плити; 17.00 Солісти та оркестра; 17.15 Трансмісія з Варшави; 20.00 „Богема“ Пуччінія на грамофонах; 22.15 Трансмісія з Варшави.

Вівторок 6. І. 1931.

Варшава (1411,7) 20.00 „Богема“ Пуччінія. **Гельсінґфорс** (221,4) 19.00 Концерт. **Льондон** (356,3) 19.00 Соліст Кувен і фортепян. **Берлін** (419) 20.00 **Танки. Рим** (441,2) 17.00 Концерт. **Прага** (486) 18.00 Німецька авдиція. **Харків** (938) 20.00 Концерт. **Ленінград** (1000) 18.40 Концерт.

Середа 7. І. 1931 р.

Варшава (1411,7) 17.45 Концерт. **Гельсінґфорс** (221,4) 19.00 Сольо на акордіоні. **Берлін** (419) 17.05 Радіоорхестра. Стокгольм (435,8) 20.30 Солісти. **Рим** (441,2) 12.45 Легка музика. **Прага** (486,2) 20.50 Скрипка Санді Альбн. **Відень** (516,3) 15.20 Капеля Гайгера. **Рига** (524,5) 16.00 Орхестра і солісти. **Будапешт** (550,5) 9.15 Солісти. **Харків** (938) 16.00 Концерт. **Ленінград** (1000) 16.00 Концерт.

Четвер 8. І. 1931 р.

Варшава (1411,7) 12.30 Шкільний концерт. **Гельсінґфорс** (221,4) 17.000 Орфеон. Льондон (356,3) 15.00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 16.30 Солісти. **Рим** (441,2) 17.00 Музика. **Прага** (486,2) 12.30 Радіоорхестра. **Відень** (516,3) 19.30 Мандоліністи. **Будапешт** (550,5) 17.45 Мадярські арії і танки. **Харків** (938) 20.00 Концерт. **Ленінград** (1000) 17.30 Концерт. **Москва** (1481) 15.00 Концерт.

Пятниця 9. І. 1931 р.

Варшава (1411,7) 17.45 Концерт мандолінистів. **Гелісінґфорс** (221,4) 18.40 Скрипкове сольо. **Льондон** (356,3) 19.40 Легка музика. **Берлін** (419) 16.30 Капеля Райса; 18.15 Народні пісні англійські, ірляндські, шкотські. **Стокгольм** (435,8) 19.30 Італійські пісні. **Рим** (441,2) 21.35 Концерт. **Прага** (486,2) 18.20 Німецька авдиція. **Ленінград** (1000) 17.20 Концерт. **Москва** (1481) 18.00 Літературна авдиція.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вшанування памяти заслуженого громадянина. Дня 18. грудня 1930. члени просвітно-економічних установ у Раві Руській відсвяткували перші роковини смерти свого довголітнього і заслуженого члена, бл. п. інж. Олекси Білинського. З цеї нагоди складають на „Рідну Школу“ замість вінка на його могилу 10 зол.

До всіх б. віденських Січовиків! Стараниям Ювил. Комітету Акад. Т-ва „Січ“ у Відні друкується й появиться незабаром **Ювилейний Збірник віденської „Січи“** в обемі около 10-ти аркушів великої вісімки, богато ілюстрований, з численними споминами, обширним історичним матеріялом та цінними літературними працями. Ця пропамятна книжка повинна знайтися в руках кожного бувшого Січовика, як милий спогад студентських днів. Ціна оправленого примірника 10 зол., у кращому виданні 15 зол. Пересилку оплачуємо самі. Книгарська ціна буде значно вища. — Замовлення і гроші слати на адресу: Д-р Юрій Вітошинський, **Wien, Bennoplatz 5/9.**

Комітет для вшанування 30-ліття наукової та громадської праці д-ра Зенона Кузелі повідомляє, що святочна академія, яку влаштовують українські товариства та інституції в Німеччині, відбудеться в четвер, 15. січня, в 8. год. вечором в салі касина побіч Нового Театру коло двірця Зоольоґічний Город. Програма академії: 1. Відкриття головою Українського Академічного Товариства при Українському Науковому Інституті п. М. Антоновичем. 2. Життя й діяльність Ювилята. Реферат о. д-ра П. Вергуна, асистента Українського Наук. Інституту. 3. Наукова праця д-ра З. Кузелі. Реферат проф. унів. Д. Дорошенка, директора Українського Наук. Інституту. 4. Культурна діяльність Ювилята. Реферат проф. унів. д-ра Ст. Смаль-Стоцького. 5. Таборова діяльність Ювилята (1916—20). Реферат сотн. УГА Р. Ярого. 6. Культурна праця Ювилята в Німеччині. Реферат проф. шарльотенбурґської техніки д-ра Фиттінгера. 7. Привітання місцевих товариств і відчитання привітів, які проситься надсилати на адресу: О. д-р П. Вергун, Берлін Н 24, Йоганнісштрасе 4. — **За Ювилейний Комітет: М. Антонович, О. д-р П. Вергун, В. Лебідь-Юрчик, Р. Ярий.**

Подяка. Старшина Руханкового Т-ва „Сокіл“ в Раві Руській складає цею дорогою Вп. д-рові Сиротинському Константинові, адвокатові в Угнові, щиру подяку за безінтересовну оборону її члена Старшини, побратима Совика Степана перед повітовим судом в Угнові.

На Рідну Школу замість святочних і новорічних побажань зложили в золотих Вп.: Бень Василь — Запитів 5; Стефа Тисович — Замарстинів 1.50; о. Володимир Мармаш — Зашків 10; Маркіян Кисілевський 10; Стефа і Олекса Яворські — Підгайці 5, о. Любомир і Стефа Сивенькі — Славятин 10; Гриць Орищин — Львів 5; Василь Дядинюк — Львів 25.

П. Юліян Глушевський, власник кушнірської робітні у Львові зложив в нашій адміністрації слідуючі жертви: на „Рідну Школу“ 5 долярів, на Т-во „Просвіта“ 2 дол., на будову Національного Музею 1 дол., на „Викупно Українського Городу“ 1 дол., на „Пресовий Фонд „Діла“ 1 дол. та на „Робітників пера“ 5 зол.

З приводу смерти бл. п. д-ра Гр. Гарматія. Замісць вінця на могилу бл. п. д-ра Григорія Гарматія в Теребовлі складає о. Савин Дурбак на „Рідну Школу“ 10 зол., а від парохіян в Залавю 15 зол., зібраних на соборнім парастасі, відправленім за спокій його душі в неділю (4. І.) по Службі Божій. О. Дурбак пропонує всім Всч. Отцям з деканату і теребовельського повіту, щоби в найближчу неділю по Святах в цей спосіб ушанували память найліпшого товариша, лікаря і громадянина й одночасно допомогли „Рідній Школі“.

Кооп. Український Театр у Львові. Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові. 1165

Сокаль:
- 7. І. „Паяци“.
- 8. І. „Церковна Миш“.
- 9. І. „Маруся Богуславка“.
- 10. І. „Меді“.
- 11. І. „Ой не ходи Грицю“.

Дня 12. І. 1931 р. переїзд дружини до Каменки Струмилової на кілька вистав.

Репертуар Нового Українського Театру дир. II. Карабіневича 1096

Озірна:
- 7. І. „Хмара“.
- 8. І. „Пан Твардовський“.
- 9. І. „Воскресення“.

Тернопіль:
- 10. І. „Циганка Аза“.
- 11. І. „Хмара“.

Струсів:
- 7. І. „Воскресення“.
- 8. І. „Пан Твардовський“.
- 9. І. „Плач Ізраїля“.

Театр на зимовий сезон залишається в Тернополі.

Король панчіх і краваток. Жовківська 1. Сензаційні ціни. 1187 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГРИБИ гарні вибирані (найменче 5 кг.) по 11 зол. 1 кг., повидла в чистих сливок на цукрі, бочілочка 5 кг. 14 зол., чиста овеча бриндзя, бочілочка 5 кг. 13 зол., пчільний мід з гір в 5 кг. бляшанках по 23 зол., волоські горіхи, мішочок 5 кг 17 зол., — висилає франко за післяплатою **МЕНДЕЛЬ ШТУММЕР, Косів к. Коломиї.** 1023 9-10

Кооп. Укр. Театр у Львові. Укр Нар. Театр ім. І. Тобілевича у Станиславові пошукує негайно тенора-соліста. Оферти проситься слати на руки Хв. Дир Укр. Театру ім. І. Тобілевича в Станиславові — канцелярія фідії „Просвіти“, вул. Сапіжинська. 1226 2-3

РЕНТОВНЕ ПІДПРИЄМСТВО у Львові пошукує у всіх більших містах наших західних земель, спільників з вкладом 6 000 до 10.000 зол. для відкриття філіальних склепів. Кожний спільник завідував би рівночасно склепом, запевнюючи собі тимсамим тривку екзистенцію. Риск виключений. Тільки серіозні зголошення рефлектантів слати під „Певна льоката“ до Адміністрації „Діла“. 1192 2—2

СУДДЯ шукає солідної товаришки життя до 28 літ. Справа поважна. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Правник“. 1176 4—4

ПРИЙМУ сейчас дві панночки в удержання до осібного покою. Відомість в Адміністрації „Діла“. 1207 3-3

ПЛАТИМО високі ціни за **золото, бриланти і перли** Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 888 7—7

КОТРА засібна, свідома українка схотілаб зійтися на спільне, тихе і скромне життя з народним робітником середнього віку? Зголошення зі знимкою до Адмін. „Діла“ під: „Ідеаліст. 1209 2—2

100 ЗОЛ. МЕШКАННЯ з харчем (або без) для панночок. Евентуально вжиток піяніна. — Ткачкевич, Вишпеського 12. 1214 2—2

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ Й Гіршпрунга, Личаківська 34, приймають вписи на новий, вечірний, 5-ти місячний, торговельний курс Стенографія. Писання на машинах. 1186 4—4

РІВЕНСЬКА УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ шукає кваліфікованого вчителя латинської та української мови. — Дирекція. 1169 5—5

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 437

ЕМЕРИТОВАНИЙ управитель школи глядає господині середніх літ, інтелігентної, здорової і чесної до малого господарства в місті. Першенство мають вдови по учителях. Адмін. „Діла“ для „О. М.“ 1223 3-3

РУТИНОВАНИЙ концепієнт — судова і півторарічна адвокатська практика — обійме зараз посаду у адвоката. — Мр. Петрушкевич, Любачів. 1230 2—2

МАГІСТЕР ПРАВ з річною судовою і піврічною нотаріяльною практикою шукає від 15. лютого місця у адвоката. Зголошення з умовинами до Адміністрації „Діла“ під „Практика“. 1232 2—2

ДЯК-диригент, молодий, безженний з доброю порукою, глядає посади. Петро Страшчук — Заболотів. 1233 2—3

Д-Р ІВАН САНОЦЬКИЙ, адвокат у Надвірній прийме негайно рутинованого концепієнта. 1251 1—3

АБСОЛЬВЕНТКА гімназії, фільософії і однорічного, торговельного курсу для абітурієнтів, з бюровою практикою шукає посади. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Абсольвентка“.

СПІЛЬНИКА прийме старе, добре проспеpуюче підприємство з 3.000 дол. (міс. дохід 1.500 зол.) до адм. „Діла“ під „Оказія“. 1237 1-3

УМЕБЛЬОВАНА КІМНАТА фронтова, місячно 70 зол. — Виспянського 31, партер. 1177 1—2

ВЕЛИКА інвентарна **ВИПРОДАЖА ТРИКОТАЖІВ** у фірмі **„OLKA“** Ринок, ч. 35.

Светери, камізольки, пульовери, тепле білля, шалі, шапки, і т. п. предмети з першорядних родів вовни. 20—50 % нижче фабричних цін. 1119 9—10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова немiч) та **лікарської косметики**

ординує в скірних недугах і т. д. від год 8½—10, 14—16, в косметиці від 10—11 і 16—18 **в неділі і свята** від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Криотерапія. Сепаратові жданьні

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці)

Вінда до вжитку. Телефон 38—90.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентґеном.

СТОМАТОЛЬОГ ДЕНТИСТ

Д-р Степан Дмоховський

б. лікар дентист. Поліклініки в Берліні

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА 35.

Новітня дентистична техніка. Рентген.

СПЕЦІЯЛІСТ ДІТОЧИХ НЕДУГ

Д-р мед. Олекса Саламанчук

лікар діточої клініки

ординує в д. **2—4.**

ЛЬВІВ КОРДЕЦЬКОГО ч. 9.

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телеф. 65—73.

Безболісно пльомбує, лічить і виймає зуби. Скріплює розхитані зуби, робить штучні зуби в каучуку, золоті, платині і білім золоті найновішими системами. Пацієнтів з провінції полагоджує в найкоротшому часі — П. Т. Урядовцям і студентам знижені ціни. 1681—1

Д-р Осип Берест

б. лікар внутр. клініки і Загаль. Шпиталя у Львові

ординує у внутрішніх і діточих недугах від 15 і. 1931 р.

в ТЕРНОПОЛІ вул. 3. МАЯ ч. 3.

1263 **дім Нар. Торговлі.** 1—3

Інж. Лев Левинський

архітект-будівничий

ЛЬВІВ, СОДОВА ч. 3. (бічна Потоцького) тел. 74—67).

виготовляє проекти затверджені воєвідством, виконує будови під власною орудою.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ.

Загальні Збори

Кружка „Р. Ш.“ ім. Б. Грінченка

відбудуться в неділю 11. січня 1931 р. в шкільній салі св. Юра ч. 5 в год. 5. з полудня зі звичайним порядком. —

1229 2—2 Старшина Кружка.

ДАРУНКИ

зі золота і срібла на Новий Рік.

Г. ГУТТЕРМАН. Сикстуська 14.

1236 2—3

Присилайте передплату!

Користайте з надзвичайної оказії!!!

EFECT WATCH

КРИТИЙ ГОДИННИК „АНКЕР“ з золота американського з трьома копертами.

Лише за зол. 11.

замість зол. 60·— нічого не ріжниться нічим від правдивого золота 14 кар. Висилаємо на листовне замовлення практичний, модний, що охороняє від пороху і від розбиття шкла, плоский, точний до мінути годинник „Анкер“ з 15-літньою гарантією. 2 штуки зол. 21 50. Ліпшої якости 14·—, 16·—, 18·—, 24·—, 30·—, 35·— зол. Ті самі відкриті 7·—, 9·—, 13·50, 18·—, 22·—, 33·—, 45·—. Годинник мужеський або жіночий на руку 11·—, 13·—, 15·—, 16·—, 23·— зол. Столові будильники 10·—, 12·—, 14·—. Девізки з амер. золота 1·50, 2, 3·50, 5, 8. Ланцюшки 1·50, 2·50, 4. Бранзолетки 1·50, 2·50. За кошта пересилки платить купуючий. Реклямовий нікл. годинник 5 зол.

Польська годинникарська спілка **Efectwatch 65.**

Варшава, Новоліпє ч. 8.

Отримуємо богато листів з подякою.

Ширіть наш часопис!

Ідеально відсвіжує церу

Teras dzienny Krem

цілковито вироблюваний у краю ЗЕДИНЕНИМИ ХЕМІЧНИМИ ЗАВЕДЕННЯМИ,

1254 **Варшава, Лєшно 78.** 1—4

Гуртом! Тел. 19—61 Детайльно!

Совги всіляких систем **уже від зол. 12** і черевики до них

Гокейові Совги С. С. М.

Черевики, киї і всіляке **приладдя до гаківки** поручає найдешевше лише

Яків Розенман, Львів, Академічна 26. На бажання цінники.

1163 2—3

Проводите свята серед своїх найблищих!

Паматайте забезпечити Їм майбутність і запевнити Їм безжурне Завтра обезпеченням СЕБЕ на ЖИТТЯ в

КОТВИЦІ

(АНКЕР)

найстаршім віденськім обезпеченевім Товаристві

Капітали і резерви перевишають **СТО ДЕСЯТЬ МІЛІОНІВ зол.**

Головне заступництво на Польщу у Львові вул. Сикстуська ч. 35,

Приймаємо кожночасно здібних аквізиторів. 1247

ЗВИЧАЙНІ Загальні Збори

Товариства „Міщанське Братство“ в Тернополі — відбудуться дня 20. січня 1931 р. в великій салі „Міщанського Братства“ в Тернополі — з таким денним порядком:

1) В год. 9 рано Богослуження в середній церкві.
2) Відкриття зборів в год. 11 перед пол.
3) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
4) Звіт Виділу з діяльности за 1930 р.
5) Звіт контрольної комісії з внесенням в справі абсолюторії.
6) Вибір Виділу.
7) Внески і запити.

Голосувати мають право тільки члени Товариства, які вплатили членську вкладку за 1930 р.

Тернопіль, дня 5. січня 1931 р.

Андрій Фаленцкий, голова. О. Левандовський, секретар.

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 58—7

НА СВЯТА!

Вудженини і мясо

поручає знана зі своїх найкращих мясних виробів одинока українська фірма ведена після найновіших санітарно-гігієнічних приписів

Теодор Пявка

ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 16.

Тел. 59—74.

Рівночасно подає П. Т. Шановному Громадянству до ласкавого відома, що після відновлення свого льокалю, примінив найновіші технічні машини, як автомат. електр. холодільня амер. сист. „Frigidaire“ і інші т. подібні машини.

1204 2—2

МІД

на свята по дешевій ціні продає

Пасічнича Кооператива „Р І Й“

у ЛЬВОВІ, БЛЯХАРСЬКА 20.

1202 3—3

ТУРФ Schwarzlose'go

є дальше **наймодніший... з тревалим непересічним запахом,**

перфуми, квітові води, пудри, мила, картонажі цілковито виробляні в краю

Зединеними Хемічними Заведеннями, Варшава,

1255 Лешно 78.

Меблі ріжного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Doroteum“, Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 98—7

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.